

A római császárkor

két nagy korszaka – ?

Nagyszombat
utcai
katonai
amfiteátrum
(2. sz.)

9.A

2026. jan. 5.

1. Róma városa a császárkor hajnalán

Év	Ian Morris (2010)	G. Modelski (2003)	T. Chandler (1987)
1	1 000 000	800 000	
100		1 000 000	450 000
180			600 000
200	800 000	1 200 000	
280			500 000
300		1 000 000	
400	500 000	800 000	

?

Róma becsült lakossága Kr. u. 1 táján

- insula – ? ókori római több emeletes bérház
 - 4–5 (–8/9) em.
 - több proletár egy ablaktalan szobában
 - ... fényűző lakások
 - alul üzletek
- vízvezeték
- közkutak
- nyilvános latrinák
- közfürdők

Háromemeletes ostiai insula rekonstrukciója

Caracalla
termái – ?

2. Romanizáció – ? *TK 66. o.*

= római műveltség átvétele – ?

– városok – !

út, híd, vízvezeték,
közfürdő, amfiteátrum...

– latin

külkeresk. – pl. Borostyánút →

Scarbantia, Savaria

milliarium – ?

hodométer – ?

TK 43. o.

3. A principátus három császára

- Nero (60 körül) (54–68)

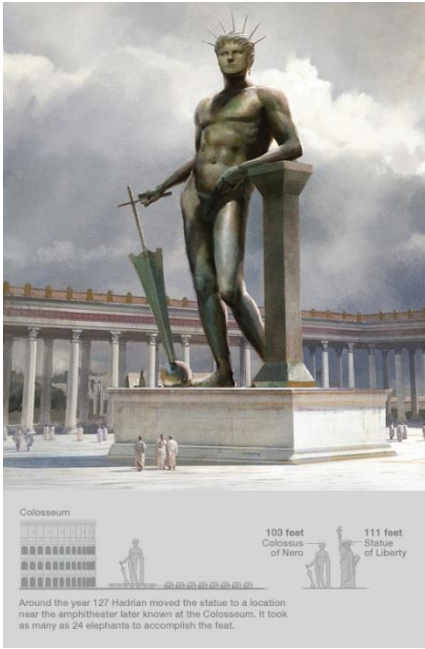

Musei Capitolini, Roma

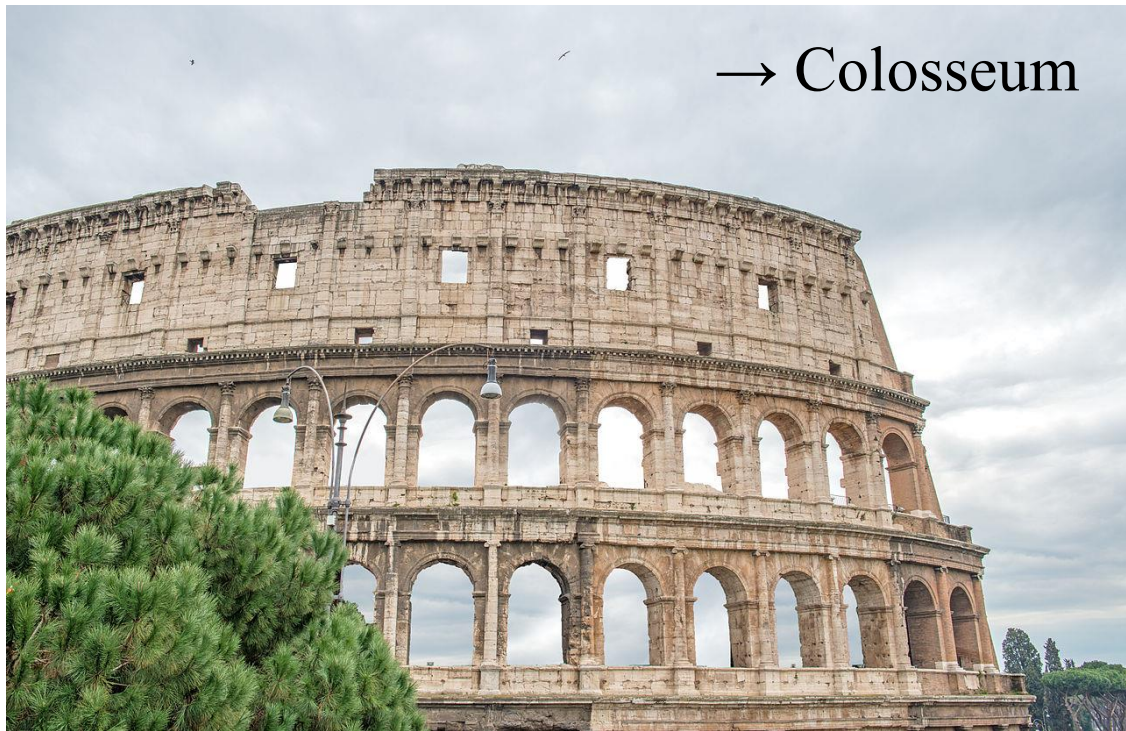
*Anyjával, Agrippinával
Afrodisia múzeuma (Törökország)*

Colossus Neronis

?

→ Colosseum

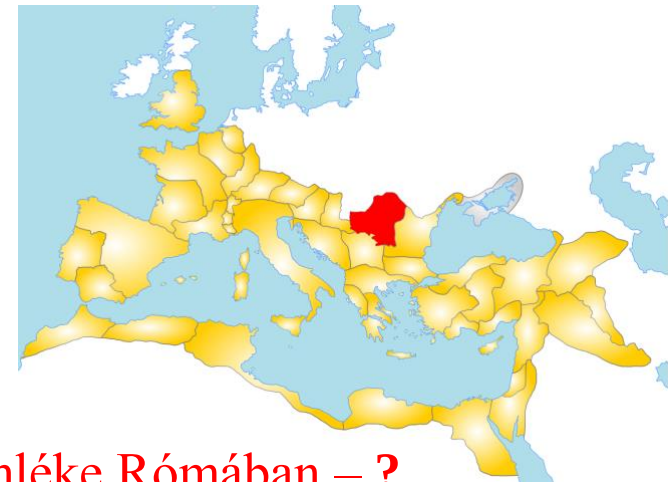
- arco di Tito – ?

- Traianus (100 körül) (98–117)

Mezop. elf.
107 – Dacia elf.

→ Bir. leg-
nagyobb

a daciai háborúk emléke Rómában – ?

Traianus császár oszlopa

- a daciai háborúk emlékére – ?
- 38,7 méter magas; márvány
- 8 m magas talapzatába kerültek a császár hamvai
- belsejében csigalépcső
- kb. 200 m dombormű
- 155 jelenet
- tetején ma Szent Péter

<http://www.trajans-column.org>

teknősbéka
(testudo)

?

4. A dominátus – ?

– Diocletianus (284–305)

kormányzati reform:

~~princeps~~ → dominus et deus

↳ adoráció → ?

tetrarchia – ? négyes uralom
többközpontúság

Velence,
San Marco

(Konstanti-
nápolyból
vitték át
1204 után
– ?)

- polgárháború → 312, Milvius-híd: Constantinus kerül ki győztesen
In hoc signo vinces! → ? mediolanumi edictum (313)

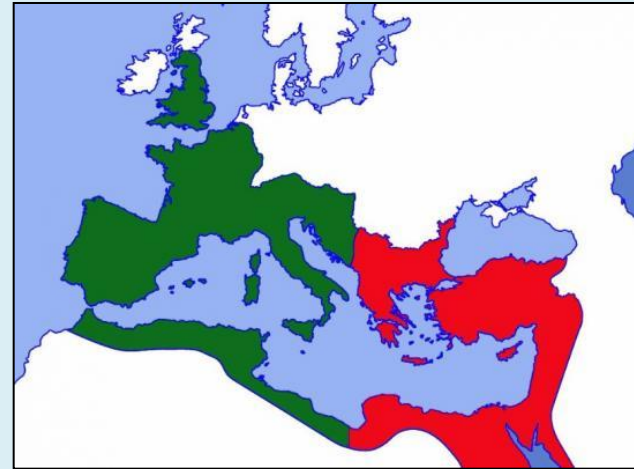
Raffaello köré: A kereszt látomása (Vatikáni palota)

– Constantinus (306–327)

- milánói edictum (313)
 - └ súlypont, gazdaságában nincs visszaesés
- K ↔ ▪ Ny
 - jobban támadott

– Theodosius

- 395: végrendeletében kettéosztja a Bir.-mat
Nyugatrómai Birodalom / Keletrómai Birodalom
- 380: kereszténység államvallássá tétele

– vallások

- görög-római
(Ø hit, nem személyes)
- cs.-ok istenítése
- misztériumvallások
(K-i eredet; pl. Mithrasz, Ízisz...; átélt; vigasz)
- ker.

Szombathely, Iseum Romkert

5. Népvándorlás

= É→D és K→Ny irányú népmozgás a 4–9. század során

Kína → hunok → keleti gótok (egy germán nép)

steppei nomádok – ?

└ harcmódor – ?

- 3. sz.-tól betörések a Bir.-ba

- germánok É-ról, osztrogótok (= K-i gótok), vizigótok

...

- hunok

 - nomád, könnyűlovas

 - Kaszpi-t. → Rajna

 - Attila (434–453)

nevének jelentése?

ragadványnév?

451, Catalaunum:

↔ Aëtius (döntetlen)

Róma – Nagy Szent Leó pápa (440–461) megállítja

Leó találkozik Attilával (Raffaello stancái)

↳ ki a megbízó?

II. Gyula pápa (1503–1513)

- vandálok – K-i germán nép (Hisp. → Afrika)
 - 455: Róma feldúlása → *vandalizmus*
- 476
- Bizánc a második Róma – ?
 - ↳ Bizánci Bir. 1453-ig – ?

6. Pannónia ≈ Dunántúl

*German (frank)
harcos sírköve, 7. sz.*

– Kr. e. 9 – Aug.

– jelentősége:

keresk. – Boros-
tyánút – ?

katonai – Duna

pl. Aquincum

katonai tábor + mellette város

Contraaquincum 2. sz. →

– romanizáció

– vallás – ?

Iseum – Szombathely
ókeresztény sírkamrák

– Pécs →

*Pécs, II. számú ókeresztény
(korsós) sírkamra (4. sz.)*

- hanyatlás → romanizált keresztény réteg elmenekül
→ római civilizáció nyomai Ø, kiv. – ?
- gót, gepida, longobárd, hun (5. sz.), avar (560' – 9. sz.) uralom

7. Dacia

- 107: Traianus > Decebal (oszlop!)
 - Au-bányászat
 - 2. sz.: germán háborúk
→ hadszíntér
 - 271: a rómaiak kiűrtették
-
- dákoromán kont. – ?
 - ↔ Tr. 107 után kiirtatja a dákokat
 - ↔ D. nem romanizálódik eléggé – ?
 - ↔ Eutropius tört.író: Aurelianus cs.
kiűrteti a provinciát

